

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eginhartvs De Vita Caroli Magni, Animadversionibvs Illvstratvs

Bessel, Friedrich
Reinhard, Johann Friedrich

Helmeftadii, 1667

Animadversiones Ad Cap. XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10996

63

DE VITA CAROLI M.
ANIMADVERSIONES
AD CAP. XVII.

Basilica sancta Dei Genitricis, Aquisgrani opere mirabili constructa] Basilicam Salvatoris Sanctæque Dei Genitricis, vocat Marianus Scotus lib. 117. et. 6. ad ann. 814. itemque Poëta Westphalus lib. V. v. 433. Ejus splendor mirificusque ornatus eleganter describitur à Nostro cap. xxv. nec minori verborum ambitione, à Ferio Helperico, sive is etiam Alcuinus est, de congressu Leonis Papæ & Caroli, in his:

*At æterni hinc alii bene Regis amenum
Construere ingenti templum molimine certant.
Scandit ad astra domus muris sacrata politis.*

Unde meritò Aventinus lib. 1v. Augustam hanc Basilicam usquequaque vivo solido & secto lapide, pulcherrimâ Symmetriâ extractam, toti Europæ venerabilem; & ex publicis operibus, quæ Carolus M. fecit, præcipuum vocat. Quantum in ejus structurâ laboratum fuerit, vel inde cognosci potest, quod columnæ ac marmora, Roma atque Ravenna devehî debuerint, teste post Eginhartum l. c. Sigeberto ad ann. 795. Adde Francisc. Petrarcham lib. 1. Epist. 111. & qui hanc rem ex professo profecutus est, Petrum à Beeck in Aquisgrano cap. 4. Ubi inter cætera hi versus de consecratione templi leguntur:

*Ecce Leo Papa, cujus benedictio sancta,
Templum sacravit, quod Carolus adificavit.*

Pons apud Mogunciacum in Rheno) Non minor Cæsare Carolus, ad exemplum illius pontem in Rheno, longè ampliorem, construxit, ingenti per decem annos labore, & opere mirabili è ligno, ut Auctor noster loquitur infra cap. xxxiii & ex eo Marianus Scotus ad ann. 814. Conflagravit præclarum hoc monumentum infortunato incendio anno 813. mense Maio, testibus Adelmo, Annal. Fuldens. & Alberto Stadenf. Malè enim Sigebertus incendium hoc ad ann. 811. retulit, cùm clare Eginhartus noster, uno, antequam decederet Carolus annò conflagrâsse scribat. Quod autem jussu Ricolphi Episcopi Moguntini, atque adeo consensu Caroli, pons iste propter frequentia in eo latrocinia, combustus fuerit, nondum persuadet Marianus l. c. cum fortuitum illud incendium Eginhartus cap. xxxii. infortunatum Albert. Stadenf. ann. 813. nuncupent. Imò si instaurare eum in animo habuit Carolus, quis auctoritate ac consilio ejus incensum erodat?

Palatia

Palatia operis egregii) Complures villas palatiis insignes in Germania habuit Carolus. Sic villa Duria passim celebratur: villa Theodonis, in qua palatium fuisse credibile est, mentio fit apud Adelmum ann. 805. Saltzsiue Salt ut in MS. legitur, palatii ad Salam fluvium siti, meminit Poëta Paderbornensis lib. 11. v. 490.

*prope mania venis
Magna Palatina sedis, Salt nomine dicta.
Nascenti vicina Sala: nam fluminis hujus
Rivus adhuc modicus hæc ipsa palatia cingit,
Vix raucum per saxa ciens resonantia murmur.*

Heristallium autem, cujus meminere Annales Francici iidem ad ann. 797, palatium proculdubio Diocesis Leodiensis, ad cujus exemplum Heristallium Saxonicum, palatio item celebre, appellatum, haud vanè auguratur Henricus Meibom. notis ad Gobelinum Personam at. 6. cap. 38. Palatii Spirensis antiquitatem ex Alberto Stadensi repetit Christoph. Lehmannus Chron. Spir. lib. 111. cap. 33. Duo autem ista palatia, quorum Auctor meminit, ab ipsis fundamentis à Carolo constructa sunt, alterum quidem Noviomagi, alterum Ingelhemii, quo de Anonymus lib. V. de Vita Caroli v. 435.

*Ingylemhem dictus locus est, ubi condidit aulam,
Aetas cui vidit nostra parem minime.*

Præter hæc duo alia quoque ab ipso Carolo condita arbitror. Palatium enim Vormatiense, quod juxta Adelmum ann. 790. nocturno incendio concrematum est, & ipsum à Carolo erectum esse ex illis ejusdem Poëtæ versibus colligo lib. 11. v. 496.

*Vormatiam petiit, qua cum per tempora bruma
Mansisset, subito regales funditus ades
Illic constructas noctu consumpserat ignis.*

Sed ut de hoc liquidò affirmare non ausim, ita palam est regiam Aquensem magnis sumptibus à Carolo conditam, qua de infra cap. xxii.

[Noviomagi super Vahalem fluvium] Urbs hæc hodiernum Nimwegen appellatur, in Betavia Gelrici Ducatus parte, ad Vahalim. Quâ de prolixè Philippus Cluverius lib. 11. Germ. Antiq. cap. 36. p. 170. Eleganter eam describit in satyris, & inde repetit in Historiâ Batavorum, Gerardus Geldenhaurius, Noviomagus, quam descriptionem visum est hæc inserere. Sic autem ille pag. 51. Hist. Bat. Edit. Scrip.

O Novie-

O Noviomagum, cui non certaverat ullus
 Terrarum locus: & Rhodos & celebris Mitylene
 Cedunt namq; tibi, cedunt & Thessala Tempe:
 Tenemus annosa redimitum robore quercus,
 AEquans Aonium, cingit fontesq; salubres,
 Quos adamat Clarius: hic candida turba Sororum,
 Dulces docta modos divina poemata cantat:
 Alluit & placido Te cursu VValis ab arcto.
 Regia te superis templa, & te manibus imis
 Arx sacrata ornat, quam quondam milite caso,
 Romani statuere Duces in litore VValis.

Precipue tamen ades sacras] Manifeste Syetonium imitatur Noster,
 August. c. xxx. Et verè tamen de eodem perantiquum distichon apud Pe-
 trum à Beeck. Aquigran. cap. V. pag 61. Karolus Ecclesiis, quod Luna lumina
 Solis, Quas ex non esse Christo mutavit in esse. Nec ades tantum sacras, sed
 scholas etiam instauravit Carolus. Qualis fuere Parisiensis, quam adju-
 toribus Iohanne & Claudio Scotis, Bedæ Discipulis, Viris Eruditissimis, in-
 stituit, teste Monacho Sangallensi lib. 1. cap. 1. & Middendorpio de Acade-
 miis. Bononiensis quoque Academix initia ad nostrum retulit Huldericus
 Mutius lib. 1. ix. De Schola Osnaburgensi & Professoribus Græcæ Linguae in
 eadem constitutis diplomâ refert, manu Caroli munitû, Albertus Crantz.
 Metropol. lib. 1. cap 2. Episcopatus autem complures ab eodem fundati sunt.
 Nam in solâ Saxonia octo Episcopatus institutos legimus apud Helmoldum
 Chron. Sclavorum lib. 1. c. 3 Paulum Langium in Chronico Ciczensi prin-
 cipio. Nisi decem malis, juxta enumerationem Chronici antiqui Mindensis p 99.

Molitus est classem contra Nordmannos) Primus inter Germanos qui post
 Saxonum in Britanniam migrationem, rei nauticæ operam dedit, fuit Car-
 olus. Binas enim adversus Nordmannos & Saracenos instruxit classes,
 teste præter alios Aventino lib. iv. pag. 218. Stationem suam classis altera
 habuit ad Bononiam, Gallicam Civitatem maritimam, ipsis navibus circa
 Gandam ac Scaldim fluvium ædificatis, ut est apud Adelmum ad ann. 811.
 Cæterum res mari à Carolo gestas breviter collegit Claud. Barth. Moriso-
 tus in Orbe maritimo lib. 11. cap. 7.

CAPUT XVIII.

1. Talem eum in tuendo & ampliando, simulque ornan-
2. do regno fuisse constat. † Cujus animi dotes, & sum-
 mam